

BIBLIOGRAFIA DEL RESCAT DE LES CENT DONZELLES

Josep Ureña i Llitjós

Actualitzat: 18-10-2010

1. - ABARCA, Pedro de. "Los reyes de Aragón". *Anales históricos*. Madrid, 1962.
2. - *Agenda de les tradicions catalanes*. Barcelona: Descobrir Catalunya, dels anys 1998.i 2000 p. 123.
3. - *Agermanament amb la Vila de Bagà*. [Díptic]. Ajuntament de Vila-seca, 1993.
4. - *Agermanament amb Vila-seca*. [Full solt]. Ajuntament de Bagà, 1993.
5. - *Agermanament Bagà i Vila-seca*. [Bagà: Ajuntament de Bagà]. [86] fulls.
6. - ALARCÓN HERRERA, Rafael. *A la sombra de los Templarios: interrogantes sobre esoterismo medieval*. Barcelona: Martínez Roca, 1994. (Enigmas del Cristianismo). ISBN 84-270-1069-9. p. 278-279.
7. - ALBERT CORP, Esteve. *Estudi sobre les circumstàncies històriques del Rescat de les Cent Donzelles*. Salou, 1976.
8. - ALBERT CORP, Esteve. *Parlaments del Ball de Sant Esteve*. (Versió per escenificar). Salou, 1976.
9. - ALOY, David; JOLIS, Agustí. "El Berguedà". *Los Pirineos: del Cabo de Creus a Jaca*. Barcelona: La Vanguardia, [1985]. (Biblioteca de la Vanguardia). p. 94.
10. - AMADES GELATS, Joan. "Berenguer IV, el sant". *Els monarques catalans a la tradició*. Barcelona: La Neotípià 1933. (Biblioteca de tradicions populars; sèrie A, vol.V). p. 34-36.μ (Edició facsímil). Tarragona: El Mèdol, 2002. (Biblioteca tradicions populars Joan Amades; 17). ISBN 84-95559-66-8. p. 34-36.
11. - AMADES GELATS, Joan. *Costumari Català, el curs de l'any*. Barcelona: Salvat, 1950-1956.μ (Edició facsímil). Barcelona: Salvat: Edicions 62, 1982-1983. Vol. IV. ISBN 84-345-3673-0 (o.c.), 84-297-2019-7 (o.c.), 84-345-3677-3 (vol. IV), 84-297-2022-7 (vol. IV). p. 753-756.
12. - AMADES GELATS, Joan. "El tribut de les cent donzelles". *Les cent millors llegendes populars*. Barcelona: Selecta, 1953. p. 91.
13. - AMADES GELATS, Joan. "El tribut de les cent donzelles". *Les millors llegendes populars*. Barcelona: Selecta, 1978. (El tresor popular de Catalunya; 1). ISBN 84-298-0446-3. p. 107-110. (diverses edicions).
14. - ARTIGAS, Neus. Bagà s'omple per recordar Galceran". *Regió 7*. (15-07-1996). Manresa: Edicions Intercomarcals.
15. - ATIENZA, Joan G. *La mística solar de los templarios: los secretos de la inquietante Orden de los monjes guerreros al descubierto*. (1a edició) Barcelona: Martínez Roca, 1983. p. 245-246. (2a edició). Madrid: Martínez Roca, 2005. ISBN 84-270-3147-5
16. - BABOT, Salvador. *Repertorio*. [Manuscrit, que es conserva a l'arxiu parroquial de Sant Esteve de Vila-seca]. Vila-seca, segle XIX.
17. - BAGUÉ, Enric. "L'alliberament de Galceran de Pinós i d'un company seu". *Llegendes de la història de Catalunya*. Barcelona: Barcino, 1937. (Els Nostres Clàssics; núm. 134). p. 40-43.
18. - BALAGUER, Víctor. *Historia de Catalunya*. Vol. II. Madrid: Tello, 1885. p. 537.
19. - BALAÑA ABADIA, Pere. "El tribut de les cent donzelles". *Llegendes de moros i cristians*. Barcelona: Rafael Dalmau, 2003. (Nissaga; 17). ISBN 84-232-0656-4. p. 113-118.
20. - BATISTE LLORENS, Jaume. *Cent Donzelles per un Rescat*. Barcelona, 1984. (Versió per escenificar).

21. - BATISTE LLORENS, Jaume. *Auca d'una de les llegendes més belles: el Rescat de les Cent Donzelles*. [Auca]. Bagà: Ajuntament de Bagà, 1991. *El Correu de la Baronia*. Núm. 7 (Abril 1998). Bagà: Associació Medieval de Bagà. p. [4].
22. - BATISTE LLORENS, Jaume. "El Rescat de les Cent Donzelles". *II Congrés de Cultura Popular i Tradicional Catalana: Comunicacions presentades als diversos àmbits*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 1996. ISBN 84-393-4134-2. p. 377-380.
23. - BATISTE LLORENS, Jaume. "La llegenda del Rescat de les Cent Donzelles". *Gresol: Tradicions i Costums*. Núm. 15 (maig-agost, 1999). Barcelona: Òmnium Cultural, Tradicions i Costums. p. 196-198.
24. - BATISTE LLORENS, Jaume. *Galceran de Pinós, el del milagro*. Bagà, 1999. (Versió per escenificar).
25. - BELLMUNT FIGUERAS, Joan. "El senyor de Pinós cau pressoner. Galceran el del miracle". *500 històries i llegendes de les terres de Lleida*. Lleida: Pagès, 2004. ISBN 84-9779-110-X. p. 196-198.
26. - BERENGUER CUYÀS, Esther. *El Rescat de les Cent Donzelles: de la llegenda a l'escenificació*. Bagà, 1995. (Treball de recerca).
27. - *El Berguedà*. [Varis autors]. Manresa: Edicions Intercomarcals, 1994. (Biblioteca Comarcal de Catalunya; 4). ISBN 84-88545-02-9 (o.c.), 84-88545-07-X (vol. 4). p. 116.
28. - BEUTER, Pere Antoni. *Primera parte de la corónica general de toda España*. Valencia, 1538 (edició en valencià), 1563 (edició en castellà). p. 92-94.
29. - BLAYA, Carles. "Bagà fa reviure els herois del seu passat". *Regió 7*. (29-07-1990). Manresa: Edicions Intercomarcals.
30. - BLEDA, Jaume. *Corónica de los moros de España*. Valencia, 1618. p. 367-368.
31. - BOADES, Bernat. *Llibre de Feyts d'Armes de Catalunya*. Barcelona: Barcino, 1935, Vol. III. (Els nostres clàssics, Col·lecció A; 52). Edició a cura d'Enric Bagué. p. 61-63.
32. - BRUGUÉS LLOBERA, Andrés. *Glosa sobre el primer almirante de la Corona de Aragón*. Bagà, 20-11-1966. (Conferència).
33. - CABALLÉ CANTALAPIEDRA, Francesc. (Signat amb el pseudònim Degotall). "La llegenda agermana Bagà i Vila-seca". *Regió 7*. (20-10-1988). Manresa: Edicions Intercomarcals. p. 28.
34. - CABALLÉ CANTALAPIEDRA, Francesc. "Agermanament de les viles de Bagà i Vila-seca i Salou". *El Vilatà*. Núm. 66. (Desembre 1988). Gironella: Associació Cultural el Vilatà del Berguedà.
35. - CABALLÉ CANTALAPIEDRA, Francesc. (Signat amb el pseudònim Degotall). "El Rescat de les Cent Donzelles". *Regió 7*. (02-1990). Manresa: Edicions Intercomarcals. p. 19.
36. - CABALLÉ CANTALAPIEDRA, Francesc. (Signat amb el pseudònim Degotall). "Agermanament de Bagà i Vila-seca a partir del dia 2 d'octubre". *Regió 7*. (17-09-1992). Manresa : Edicions Intercomarcals. p. 12.
37. - CABALLÉ CANTALAPIEDRA, Francesc. "El Rescat de les Cent Donzelles". *Contes, llegendes i rondalles des de Bagà*. Bagà: Associació Medieval de Bagà, 1998. ISBN 84-923905-1-4. p. 109-116.
38. - CABALLERIA PADRÓ, Joan. *Els personatges granollerins dels nostres carrers*. Granollers: Serpic Creació, 1999. p. 44.
39. - CABRÉ, Ricard. *El Rescat de Sant Esteve*. (Versió per escenificar).

40. - CALDERA, Lourdes. "El Rescat a Bagà: fer de la història una nova tradició". *Regió 7*. (26-07-1993). Manresa: Edicions Intercomarcals. p. 16.
41. - CALVET, Damás. "Santes Creus". *Mallorca cristiana: poema de la conquesta de Malloeca lo primer y mes gran fet d'armes del alt rey en Jaume*. Barcelona: Administració, 1886. vol. I, p. 77-80 i 512.
42. - CAMPS PINÓS, Nicasi. *Cent donzelles: rescat d'un heroi*. Barcelona, 2002. (Versió per escenificar).
43. - CAPDEVILA, Jaume. (Signa amb el pseudònim de KAP). "Goigs de Sant Esteve de Bagà". [Auca]. *El Correu de la Baronia*. Núm.9 (Juliol 1998). Bagà: Associació Medieval de Bagà. p. [4].
44. - CARBONELL BASTÉ, Sílvia. *Els Brodats de Galceran de Pinós*. Bagà: Patronat del Rescat de les Cent Donzelles, 1995. [Triptic].µ Bagà: Comissió de Festes, 1995. [Programa de la Festa Major]. p. 26-28.µ Bagà: Associació Medieval de Bagà, 1999. [Programa de la Setmana Medieval de Bagà]. p. 22-26.
45. - CARBONELL BASTÉ, Sílvia. "Una sèrie de brodats murals que narren la llegenda del rescat de les cent donzelles". *Bagadanum III: miscel·lània*. Bagà: Associació Medieval de Bagà, 2000. p. 97-120.
46. - CARBONELL BASTÉ, Sílvia. "El rescate de las cien doncellas: una serie de bordados murales - The ransom and rescue of the hundred maidens: a series of tapestries". *Datatèxtil*. Núm. 5 (juny 2001). Terrassa: Museu Tèxtil de Terrassa. p. 36-57.
47. - CARBONELL DE SOLER, Pere Miquel. *Cròniques d'Espanya*. (Edició crítica d'Agustí Alcoberro). Barcelona: Barcino, 1997. Vol. I (Els nostres clàssics. Col·lecció B; 16). ISBN 84-7226-673-7 (o.c.), ISBN 84-7226-674-5 (vol. I). p. 122-123.
48. - CARDONA MORELL, M Pineda. *El ball de Sant Esteve de Vila-seca*. Vila-seca: Agrupació Cultural de Vila-seca, 2008. 135 p. (Recerca núm. 6).
49. - CASALS, Mateu, "A la Vila de Bagà". *Fulla parroquial*. Bagà: Parròquia de Bagà, juliol de 1922.
50. - *Castells catalans*, vol. V. Barvelona: Rafael Dalmau, 1976. p. 846-854.
51. - CATALÀ ROCA, Pere. *Llegendes de castells catalans*. Barcelona: Rafael Dalmau, 1983. (Nissaga; n.2). ISBN 84-232-0214-03. p. 97-100.
52. - CLOTET CORTINA, Dolors. "Una llegenda amb personalitat: El Rescat de les Cent Donzelles camina amb pas ferm cap a la consolidació". *Regió 7*. (20-07-1992). Manresa: Edicions Intercomarcals. p. 29.
53. - CLOTET CORTINA, Dolors. "Una llegenda que serveix per mantenir vives les arrels històriques de Bagà". *Regió 7*. (02-10-1999). Manresa: Edicions Intercomarcals.
54. - CLOTET CORTINA, Dolors. "Puigcerdà i Bagà es fan seva la Marató solidària de TV3". *Regió 7*. (13-12-1999). Manresa: Edicions Intercomarcals. p. 6
55. - *Còdex núm. 459*. (Madrid: Arxivo Nacional, segle XIV). folis.138-139.
56. - COSTA BOFARULL, Domingo. *Memórias de la ciudad de Solsona y su iglesia*, vol.II. Barcelona: Balmes, 1959. p. 744-751.
57. - CREUS COROMINAS, Teodoro. *Sntas Creus: descripción artística de este famoso monasterio y noticias históricas referentes al mismo y á los reyes y demás personas notables sepultadas en su recinto*. (Vilanova i la Geltrú: F. Miquel, 1884). p. 139-142.
58. - CULELL, Sílvia. "La llegenda del Rescat de les cent donzelles". *De Pànxing: informatiu turístic del Berguedà*. Núm 7 (juliol 1999). Vilassar de Dalt: Sípnosis Disseny. p. 19.

59. - CUNILL, Joan; MUÑOZ, Didac. "El Rescat de les Cent Donzelles". *Berguedà*. Núm. 17-18 (desembre 1990). Barcelona: Agrupació del Berguedà a Barcelona.
60. - DIAGO, Francesc. *Història de los victoriosísimos condes de Barcelona*. Barcelona, 1603. fol. 231.
61. - *Diccionari Biogràfic*. Vol. III. Barcelona: Albertí, 1969. p. 516
62. - *Dolça Catalunya*, vol I. Barcelona: Mateu, 1968. p. 216.
63. - DOMÈNEC, Antoni Vicenç. *Història general de los santos y varones ilustres en santidad del principado de Cataluña*. Barcelona, 1602.
64. - "Dos sants que valgueren per cent donzelles". *Avui*. (19-10-1990). Barcelona: Diari Avui.
65. - DUCH MAS, Joan. "Bagà i la representació del Rescat de les Cent Donzelles: relacions de Tàrraga i Guimerà medievals amb la baronia de Pinós". *Nova Tàrraga*. (21-07-1991). Tàrraga: Nova Tàrraga, 1991.
66. - DURAN, Agustin. *Romancero general o colección de romances castellanos anteriores al siglo XVIII*, vol II. Madrid: Rivadeneyra, 1851. Madrid: Atlas, 1945. (Biblioteca autores españoles; 16). p. 212-214.
67. - ESTRADÉ PUJALS, Maria. *Ball de Sant Esteve*. Vila-seca, 1980. (Treball de recerca).
68. - FARO, Andres; ANTON, Savador. *Història de Vila-seca*. Vila-seca: Ajuntament de Vila-seca, 1991. p. [11].
69. - FARRIOL, Ramon. "Rescat de Sant Esteve". *Vilaseca 1152-1965*. [Programa d'actes de la inauguració del monument "Rescat de Sant Esteve"]. Vilaseca de Solcina: Ayuntamiento de Vilaseca de Solcina, 1965. p.[20-25].
70. - FELIU DE LA PEÑA. *Anales de Cataluña*. Llibre X, 1709. p. 49.
71. - FERNÁNDEZ SANVISENS, Isaac. "El rescate de las cien donzellas". *Cavalls del Vent: Travesia senderista por el PN del Cadí-Moixeró*. Barcelona: Alhena Media, 2005. (Paseos y escapadas irrepetibles). ISBN 84-96434-18-4. p.150-151.
72. - FERNÁNDEZ SANVISENS, Isaac. "El rescat de les cent donzelles". *Cavalls del Vent: Travessa senderista pel Parc Natural del Cadí-Moixeró*. Valls: Cossèntania, 2006. (Azimut; 80). ISBN 84-9791-172-5. p.155-157.
73. - FERRER MALLOL, M.Teresa: "Galceran de Pinós". *Gran Enciclopèdia Catalana*, vol. 11. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1978. p. 605.
74. - *Festa d'inauguració oficial de "Baga Blaugrana"*. (Programa d'actes). Bagà: Penya Bagà Blaugrana, 1996. p. [11].
75. - FORT COGUL, Eufemià. *Santes Creus: notes històriques i descriptives*. (Barcelona: Daniel Cochs i Reig, 1936). p. 47-48.
76. - FORT COGUL, Eufemià. "Galcerà de Pinós". *Llibre de Santes Creus*. Barcelona: Selecta, 1967. (Biblioteca Selecta; 402). p. 180-186.
77. - FORT COGUL, Eufemià. (Signat amb el pseudònim de Francesc A. Miquel). *La llegenda de Galceran de Pinós*. Barcelona: Rafael Dalmau, 1972. 60 p. (Episodis de la història; 165),
78. - FORT COGUL, Eufemià. *La llegenda del Rescat de Sant Esteve*. Vila-seca, 1973. 149 p. + [8] p. de làm. (Monografies de Vila-seca Salou; 1). ISBN 84-400-6443-8.

79. - FORT COGUL, Eufemià. "Galceran de Pinós i el seu rescat". *El llegendari de Santes Creus*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, 1974. ISBN 84-400-7409-3. p. 119-130.
80. - FORT COGUL, Eufemià. "Galceran de Pinós, protagonista de la llegenda del Rescat". *XXIII Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos, celebrada els dies 9 i 10 de juny de 1979, Berga*. Berga: Ajuntament de Berga, 1982. ISBN 84-500-8093-2. p. 59-68. *μ Revista del Centre d'Estudis Berguedans*. Núm. 1. Berga: Ajuntament de Berga, 1982. p. 59-68.
81. - GALCERAN DE GURREA DE PINÓS, Gaspar. *Geneologia y descendència de la Casa de Pinós*. 1620.
82. - GALERA, Montse. "Bagà torna a vibrar amb les 100 donzelles". *Regió 7*. (26-07-1991). Manresa: Edicions Intercomarcals. p. 27.
83. - GALÍ, Marian M. "Notes històriques i de llegenda". *Record de la restauració i benedicció de la capella de Sant Esteve de la Riba i les seves campanes, 4 de juliol de 1948*. (Terrassa: Tip. Martí, 1948). p. [4].
84. - GARCÍA DE DIEGO, Vicente. *Antología de leyendas de la literatura universal*. (2 edicions), Barcelona: Labor, 1953 i 1954.
85. - GARCÍA DE DIEGO, Vicente. "Don Garcelán de Pinós y el caballero Sancerní". *Leyendas de España*. Barcelona: Círculo de Lectores, 1999. ISBN 84-226-7826-8. p. 450-452.
86. - GARCÍA DE DIEGO, Vicente. "Galcerán Guerao de Pinós". *Leyendas de España*. Barcelona: Círculo de Lectores, 1999. ISBN 84-226-7826-8. p. 647-648.
87. - GARRIGA, Joaquim. *Història de l'art català*, vol.IV. Barcelona: Edicions 62, 1986. p. 158.
88. - GASSÓ, Xavier. "L'any mil cent quarante-set". [Auca]. *El Correu de la Baronia*. Núm. 3 (juliol 1995). Bagà: A. C. B.: Patronat del Rescat. p. [4].
89. - GASSÓ, Xavier. *El Rescat vist per Xavier Gassó*. [Auca]. (El Rescat vist per; núm. 1). Bagà: Associació Medieval de Bagà, 2000. [12] p.
90. - GIBERT, Agustí M. de. *Bulletí Arqueològic de Tarragona*. Tarragona, 1923, p. 136.
91. - GOIG SOLER, Isabel – LAHOZ GOIG, Israel – DORANTE RENTERO, Pilar. "El Rescate de las Cien Doncellas". *Una mirada sobre el Tarragonès*. [Soria: Gráficas Ochoa], 2002. ISBN 84-7359-528-9. p. 10-13.
92. - *Goigs del protomàrtir sant Esteve, patró de Bagà i sa baronia*. (diferentes edicions).
93. - *Goigs del protomàrtir sant Esteve, patró d'Olius*. (Manresa: Pau Roca, 1846).
94. - *Goigs del glorios protomàrtir sant Esteve, patró de Sorre, Valls S'Assua, Pallars Sobirà*. (diferentes edicions).
95. - *Goigs del protomàrtir sant Esteve, patró de Vila-seca*. (Tarragona: Magi Canals, [1751]).
96. - GONZALÉZ PALENCIA, Angel. *Romancero general*, vol. II. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1947. p. 178-180.
97. - GUITERT FONTSERÉ, Joaquim. *Real monasterio de Santes Creus: guía, descripción, fundación y destrucción del monasterio, privilegios, leyendas y tradiciones, curiosidades*. Barcelona: Casa Provincial de la Caridad, 1927, p. 119-124.

98. - GUITERT FONTSERÉ, Joaquim. *Curiosidades, leyendas y tradiciones del real monasterio de Santes Creus*. La Selva del Camp: Mas Catalonia, 1954. p. 39-44.
99. - “Història de Galceran de Pinós”. *Bagà i el seu arròs*. (Alumnes de 8è d’EGB). Bagà: Col·legi Públic Galceran de Pinós, [1984]. p. 13-16.
100. - *Història del Rescat*. [Full editat per la parròquia, en recordança de la inauguració del vitrall sobre el rescat de l’església de sant Esteve de Bagà, el dia de san Joan de 1930].
101. - *Història i llegenda*. [Fullet]. Bagà: Ajuntament de Bagà: Associació Medieval de Bagà, 1998.
102. - INFIESTA PÉREZ, Josep Lluís: *Guia de Catalunya*. Barcelona: Columna, 1998. ISBN 84-8300-356-2. p. 87.
103. - IVAN, Andreu. (Antoni de Sant Josep). *Historia milagrosa del rescate que se hizo en Argel del Santo Crucifixo i otros...* (A cura de fra Iva Ximenez). (Valencia: Vda. De Juan Crisostomo, 1635). p. 156-161.
104. - JORDÀ FERNÁNDEZ, Antoni. “Miracle, que Deu Nostre Senyor obrà per la intercessió del Glorios Prothomartyr Sant Esteve”. *El “Repertorio...” de Mn. Salvador Babot (1796-1784)*. Vila-seca: Agrupació Cultural de Vila-seca, 1992. (Monografies de Vila-seca; 16). ISBN 84-604-1128-1. p. 130-133.
105. - JUEZ GUITART, Alba; OÑA FOLCRÀ, Joan; UREÑA LLITJÓS, Josep. *Descobrim la Vila de Bagà*. Bagà: Ajuntament de Bagà: Associació de Comerciants de Bagà: Associació Medieval de Bagà: Club d’Esquí Coll de Pal, 2000. ISBN 84-923905-3-0 p. 66.
106. - JUSTEL, César. *Pueblos con encanto de Cataluña*. Madrid: El País: Santillana, 1996. (Guías con encanto). ISBN 84-03-59397-X. p. 12-13.
107. - JUSTÍCIA, A. “Una llegenda d’origen evoca el rescat de les 100 donzelles”. *Diari de Tarragona*. (01-08-1998). Tarragona: Diari de Tarragona. p. 34.
108. - “La llegenda viva de Bagà: el rescat de les cent donzelles”. *Diari d’Expocultura*. (16-10-1994). Barcelona: Diari d’Avui.
109. “La llegenda de les cent donzelles”. *Blau groc: la revista de l’ACEV*. Núm 6 (juny 2010). Vila-seca: Associació de Comerciants i Empresaris de Vila-seca. p. 31
110. - “Llegendes, tradicions, costums, fetes”. *Bagà: capital històrica de l’Alt Berguedà*. [Varis autors]. Bagà: Ajuntament de Bagà, 1998. ISBN 84-505-7702-0. p. 81-85.
111. - LÓPEZ MONNÉ, Rafael. “Cent nines poncelles per salvar dos homes”. *A peu per camins berguedans: 16 passejades i excursions*. Reus: Arola, 2009. (De ferradura, guies per a caminants curiosos; 11). ISBN: 978-84-92408-67-2. p. 44-45.
112. - MALLOL, Bernat. “Còdex núm. 459”. *Compendium rerum monasteri Sanctarum Crucum*. (Madrid: Archivo Nacional, segle XIV). Folis 138-139.
113. - MANENT, Albert. *Butlletí de l’Arxiu Bibliogràfic*. Núm. 38, vol. IV. Santes Creus, 1973. p. 418-419.
114. - MARTÍN GASSÓ, Josep M. de. “El tribut de les Cent Donzelles”. *La Patum: Berga Corpus, 1964*. [Programa d’actes]. Berga: Ajuntament de Berga. p. 13-14.
115. - MARTÍNEZ REIXACHS, Lluís. *Cent Donzelles i un Baró*. Badalona, 1987. (Versió per escenificar).
116. - MERINO SÁNCHEZ, José M. “El Barón Galceran de Pinós”. *Leyendas españolas de todos los tiempos: una memoria soñada*. Madrid: Temas de Hoy, 2000. ISBN 84-8460-019-X. p. 193-194.

117. - MILÀ, Ernesto. "Bagà: la saga de Pinós y el templarismo". *Guía de los cátaros: ruta herética de España, Francia y Andorra*. Barcelona: Martínez Roca, 1998. ISBN 84-270-2329-4. p. 168-170.
118. - *Miracle, que Déu nostre Senyor obrà per la intersecció del glorios prothomàrtir Sant Esteve*. [Full solt]. (Diverses edicions). Barcelona: [Catedral de Barcelona]. (Edició en facsímil). Bagà: [Associació Medieval de Bagà], 2000.
119. - "Miraculum Sancti Stephani pro Galcerando de Pinós". *Compendium abbreviatum*. (Recull llatí de notícies sobre el monestir de Santes Creus).
120. - MIRALDA, Salvador; GERONÈS, Alfons. *Itineraris a Castells i breus notícies històriques (2.ª i 3.ª sèrie)*. Barcelona: Rafael Dalmau, 1965. (Arxiu bibliogràfic excursionista de la Unió Excursionista de Catalunya; 12) p. 109.
121. - MIRET SANS, Joaquim. "Tapicerías del segle XVI ab episodis del captiveri de Galcerán de Pinós en l'any 1947". *Revista de la Asociación artístico-arqueológica barcelonesa*. Núm. XIV, 1910. p. 336-338.
122. - MORELL TORRADEMÈ, Josep; VAQUER FERRANDO, Pineda. "La llegenda del recat de sant Esteve". *Vila-seca*. Valls: Cossetània, 2001. (La creu de terme; 11). ISBN 84-89890-91-9. p. 107-108.
123. - MORET, Xavier. "Rescat de les Cent Donzelles". *Descubrir Catalunya*. Núm. 66 (juny 2003). Barcelona: Edícola, 62. p. 57-58.
124. - MOYA, Bienve. *La llegenda dels sants creadors de mites*. Tarragona: El Mèdol, 1996. (L'agulla; 22). ISBN 84-88882-71-8. p. 47.
125. - MOYA, Bienve. "El Rescat de les Cent Donzelles". *Llegendes i contes catalans per ser explicats*. Tarragona: El Mèdol, 1997. (L'agulla; 23). ISBN 84-88882-95-5. p. 80-89.
126. - *Noticia del Rescat de St. Esteva* [manuscrit]. (Traducció per Esteve Espelt Rotllant, d'un text en castellà). Bagà, 1778. p. 16-27 [i.e. 15-27].
127. - NOYES, Dorothy. *Cataluña 92: una nación europea*. Barcelona: Llibres de l'Index, 1992. ISBN 84-87651-36-5. p. 95.
128. - PAPELL TARDIU, Jordi. "El relat de la llegenda de Galceran de Pinós". *Santes Creus: Bylletí de l'Arxiu Bibliogràfic*. Santes Creus, 2003. Vol. XX. p. 43-54.
129. - PAPELL TARDIU, Jordi. "Dues llegendes santescreuenques". *Cultura i paisatge a la revista del cister*. Núm. 3 (2008). [Montblanc], 2008. p. 58-61.
130. - PARAREDA, Montserrat. *Sermó: vida i miracles del protomàrtir Sant Esteve*. Barcelona, s. XVIII.
131. - PARCERISA SANTANDREU, Anna. "El Berguedà...terra de llegendes". *X anys concurs literari Liven Berguedà*. [Berga: Grup Liven, 2003]. p.185.
132. - PEDRALS COSTA, Xavier. "El Rescat de les Cent Donzelles". *L'Erol*. Núm. 16 (estiu 1986). Berga: Àmbit de Recerques del Berguedà. p. 20-21, 28-29.
133. - PEDRALS COSTA, Xavier. *El Rescat de les Cent Donzelles*. Bagà: Ajuntament de Bagà, (2 edicions), 1988 i 1990. [8] p. Bagà: Associació Medieval de Bagà, 1999. (Empedrats; 3). [8] p.
134. - PEDRALS COSTA, Xavier. "Els protagonistes de la llegenda del Rescat". *El Vilatà*. Núm. 68. Gironella: Associació Cultural el Vilatà del Berguedà, 1989
135. - PEDRALS COSTA, Xavier. "La llegenda de les Cent Donzelles". *Regió 7*. (04-08-1990). Manresa:

Edicions Intercomarcals. p. 12-13

136. - PEDRALS COSTA, Xavier. "La llegenda del Rescat de les Cent Donzelles". *Vida i obra de Pere Tomic: historiador baganès del segle XV*. Bagà: Ajuntament de Bagà, 1991. p. 20-24.
137. - PEDRALS COSTA, Xavier. "La llegenda del Rescat". *L'Avenç*. Núm. 165 (desembre 1991). Barcelona. p. 25-27
138. - PEDRALS COSTA, Xavier. "Pinós". *Diccionari d'història de catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 1992 ISBN 84-297-3521-6. p. 824-825.
139. - PEDRALS COSTA, Xavier. "Dades històriques dels gegants de Bagà". *Vila de Bagà Festa Major, 1992*. Bagà: Comissió de Festes de Bagà, 1992. p. 36-37.
140. - PEDRALS COSTA, Xavier. "Pere Tomic: la funció de la història: aproximació a la figura i a la producció de l'historiador baganès del segle XV". *Regió 7*. (01-08-1992). Manresa: Edicions Intercomarcals. p. 43.
141. - PEDRALS COSTA, Xavier. "La llegenda del Rescat de les Cent Donzelles". *L'Avenç*. Núm. 615 (desembre 1992). Barcelona: L'Avenç. p. 25-27.
142. - PEDRALS COSTA, Xavier. "La llegenda del Rescat de les Cent Donzelles". *Pere Tomic: la història segons els cavallers (Bagà, segle XV)*. Gironella: Associació Cultural el Vilatà del Berguedà, 1994. ISBN 84-477-0411-4. p. 49-56.
143. - PEDRALS COSTA, Xavier. "El Pinós". *Butlletí dels Amics del Romànic del Berguedà*. Núm. 27 (primavera 1995). Berga: Amics del Romànic del Berguedà. p. 50-53.
144. - PEDRALS COSTA, Xavier. "Galceran de Pinós, el del Miracle". *El Correu de la Baronia*. Núm. 3 (juliol 1995). Bagà: A.C.B.: Patronat del Rescat. p. [3].
145. - PEDRALS COSTA, Xavier. *El Correu de la Baronia*. Núm. 5 (juny 1996). Bagà: A.C.B.: Patronat del Rescat. p. [3].
146. - PEDRALS COSTA, Xavier. "La llegenda del Rescat de les Cent Donzelles". *II Congrés de Cultura Popular i Tradicional Catalana: comunicacions*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 1996. ISBN 84-393-4134-2-p. 375-377.
147. - PEDRALS COSTA, Xavier. "Els protagonistes del Rescat". *La Veu del Bastareny*. Núm. 7 (01-01-1998). Bagà: Ajuntament de Bagà. p. [8].
148. - PEDRALS COSTA, Xavier. "Les llegendes: el Rescat de les Cent Donzelles". *Pere Tomic, històries i llegendes: el passat segons la noblesa*. Bagà: Associació Medieval de Bagà, 1998. ISBN 84-923905-0-6. p. 73-94.
149. - PEDRALS COSTA, Xavier. "El Rescat de les Cent Donzelles". *Goigs del protomàrtir Sant Esteve: patró de la Vila de Bagà i sa baronia*. [Bagà: Associació Medieval de Bagà], 1998. (Bagà Gogística; núm. 3). p. [2].
150. - PEDRALS COSTA, Xavier. "El rescat de les cent donzelles". *Pedraforca màgic: llegendes i rondalles*, d'Isabel Artero Novella. Sant Vicenç de Castellet: Farell, 2001. (Popular llegendes; 6). ISBN 84-95695-02-2. p. 73-94.
151. - PEDRALS COSTA, Xavier. "El rescat de les cent donzelles". *El picot negre*. Núm. 1 (maig 2003). Bagà: Parc Natural del Cadí-Moixeró. p. 20-21.

152. - PEÑA, Feliu de la. *Anales de Cataluña*. Llibre X, cap. XV. 1709. p. 49
153. - PICAS PONS, Josep. “Un llop de mar a muntanya”. *Hoja del Lunes*. (28-11-1966). Barcelona: Hoja de Lunes.
154. - “El Piló de Sant Esteve”. *Clàxon*. (23-07-1990). Tarragona: Clàxon. p. 22.
155. - PLANS LLOPART, Claudi. *El Rescat de les 100 donzelles*. [Còmic]. Bagà: Ajuntament de Bagà, 1992. [16] p.
156. - PUJADES, Jeroni. *Crónica universal del principado de Cataluña*. Tom 8. Barcelona, 1832. p. 398-406.
157. - PUJALS VALLVÉ, Joan M. “El Ball de Sant Esteve de Vila-seca”. *El balls parlats a la Catalunya Nova: (teatre popular català)*. Tarragona: El Mèdol, 1992. (L'agulla; 11). ISBN 84-86542-50-2. p. 19-22.
158. - PUJALS VALLVÉ, Joan M. “Mainell de mar”. Dins: Bohigas, Oriol. Pujals, Joan M. *Vila-seca: camí de mar*. Barcelona: Viena, 2003. ISBN 84-8330-213-6. p. 26-33.
159. - RAMOS CAPARRÓS, Núria. *La llegenda del Rescat de les Cent Donzelles*. Bagà: Associació Medieval de Bagà, 2009. 120 p. (Roca Tiraval; 3).
160. - *Recuerdo del homenaje a la marina española celebrado en la Villa de Bagà, 20 de noviembre 1966*. [Díptic]. Bagà: Mancomunidad Intermunicipal del Alto Berguedà
161. - REGUANT TORRES, Prudenci. *Galceran: Poema de la llegenda del Rescat de les cent donzelles*. Bagà: Associació Medieval de Bagà, 2005. 16 p. (Boix grècol; 1)
162. - *Rescat de les Cent Donzelles, Vila de Bagà*. [Triptic]. Bagà: Ajuntament de Bagà, [1992].
163. - *El Rescat de les Cent Donzelles*. [Programa de la representació del Rescat de les Cent Donzelles]. Bagà: Ajuntament de Bagà, dels anys 1992, 1993, 1994, 1995, 1996. Associació Medieval de Bagà dels anys 1998, 1999, 2000. Grup de teatre la faia 2009.
164. - “El Rescat de les Cent Donzelles: llegenda recollida per l'historiador baganès Pere Tomic”. *El pont de fusta*. (juliol 1992). Vila-seca: El pont de fusta. p. 19-20.
165. - *El Rescat de les Cent Donzelles, Vila de Bagà: representació anual el 4t diumenge de juliol*. [Díptic]. Bagà: Ajuntament de Bagà, 1993.
166. - *Rescat de les Cent Donzelles*. [Full solt]. Bagà: Ajuntament de Bagà, 1994.
167. - *Rescat de les Cent Donzelles, Vila de Bagà*. [Triptic]. Bagà: Ajuntament de Bagà, [1992].
168. - *El Rescat de les Cent Donzelles, Expocultura 94*. [Programa de la representació a Barcelona el 16-10-1994]. Bagà: Ajuntament de Bagà.
169. - “El rescat de les Cent Donzelles”. *Clac Berguedà*. Núm. 30. Berga: Clac del Berguedà, 1999. p. 4.
170. - *El Rescat de les Cent Donzelles. El tributu de les Cien Doncellas. O Tributo das Cen Doncelas. Las Cantaderas. El Tributo de las Cien Doncellas*. [Varis autors]. Bagà: Associació Medieval de Bagà, 2000. 176 p. ISBN 84-92305-4-9.
171. - *El Rescat de les Cent Donzelles vist per els nens*. Bagà: Ajuntament de Bagà, 1991.
172. - *Rescat de les Cent Donzelles*. [Programa de la representació teatral del Rescat de les Cent Donzelles].

Vila-seca: Ajuntament de Vila-seca, 2010.

173. - “Rescat de les Cent Donzelles”. *Berguedà actual*. Núm. 136. (2 de juliol de 2010). Berga: Iniciatives Berguedanes de Comunicació. p. 16.
174. - RIBERA RIBÓ, Bonaventura. *Àlbum Meravella*. Volum I. Barcelona: Ibèrica, 1927. p. 48-49.
175. - RIBES MATEU, Domènec. “El tribut de les cent donzelles”. *Legendarium: guia per les llegendes de la Ruta del Cister*. Barcelona: Llibres de l'Índex, 2005. ISBN 84-95317-88-5. p. 45-46.
176. - RICUDO. [Pseudònim]. “El abrazo de la montaña y el mar”. *El correo catalán*. (19-11-1966). Barcelona: El correo catalán.
177. - RIQUER, Martí de. *La leyenda de Galceran de Pinós y el rescate de las cien doncellas*. Barcelona: Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, 1944. 24 p.
178. - RIQUER, Martí de. *Història de la literatura catalana, I*. Barcelona: Ariel, 1934. p. 506.
179. - RIQUER, Martí de. “Galceran de Pinós i el rescat de les cent donzelles”. *Llegendes històriques catalanes*. Barcelona: Quaderns Crema, 2000. (D'un dia a l'altre; 7). ISBN 84-7727-296-4. p. 163-243.
180. - ROCA FRANQUESA, José M. “La leyenda del tributo de las cien doncellas”. *Boletín del Instituto de Estudios Asturianos*, (diciembre, 1948). Oviedo: Diputación Provincial de Oviedo. p. 145-147.
181. - ROELAS, Carles. “L'any mil cent quaranta-set”. [Auca]. *El Correu de la Baronia*. Núm. 6 (juliol 1996). Bagà: A.C.B.: Patronat del Rescat. p. [4].
182. - ROVIRA BADIES, Andreu. *Monografia: notes històriques i tradicionals: del miracle obrat per intercessió de Sant Esteve protomàrtir, en el rescat de D. Galseràn de pinós, senyor de Bagà (1147-1152)*. (Manresa: Imp. Catòlica de Domingo Vives), 1914. 19 p.
183. - ROVIRA VIRGILI, Antoni. *Història de Catalunya*. Volum IV. Barcelona: Pàtria, 1926. p. 93
184. - RUMBO SOLER, Albert. “El rescat de les cent donzelles”. *Berguedà setmanal, Regió 7*. (2001). Manresa: Edicions Intercomarcals.
185. - RUMBO SOLER, Albert; SOCA TORRES, Isaac. *L'imaginari popular de la llegenda del rescat de les cent donzelles*. Tarragona: El Mèdol, 2002. 118 p. (L'agulla, serie gran; 16). ISBN 84-95559-57-9.
186. - RUMBO SOLER, Albert; SOCA TORRES, Isaac. “La llegenda del rescat de les cent donzelles”. *Caramella: revista de música i cultura popular*. Massalfassar, 2003. Núm. VIII. p. 53-55.
187. - SALAS RICOMÁ, Ramon: *Guia històrica y artística del monasterio de Santas Creus*. (Tarragona: F Arís e hijo), 1984. p. 139-141.
188. - SALAZAR, Esteban de. *Veynte discursos sobre el Credo*. Barcelona, 1591. folis 298-300.
189. - *Sant Esteve gloriós*. [Full solt]. [Bagà Ajuntament de Bagà, 1995].
190. - “Segona setmana medieval a la Vila de Bagà”. *Clac Berguedà*. Núm. 20. Berga: Clac Berguedà, 1998. p. 11.
191. - SEN, Miquel. *El Berguedà*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1992. p. 79-82.
192. - SERRA FEU, Ricard. “Llegenda del Rescat de les Cent Donzelles a Bagà”. *Comarques i subcomarques de Catalunya: Berguedà, quarta part de comarques centrals*. Vol. 2.6. (Barcelona: Gràfiques

- Imatge i Servei C.B., 2001). (Aprofundiment Comarques Catalanes; 1). p.113-114.
193. - SERRA JANER, Josep. *El Rescat de les Cent Donzelles*. (Versió per escenificar).
194. - SERRA VILARÒ, Joan. *Baronies de Pinós i Mataplana*. Volum I. Barcelona: Balmesiana, 1930. p. 79-82.µ (Edició facsímil) Bagà: Ajuntament de Bagà, 1989. p. 79-82.
195. - *Setmana Medieval de Bagà*. [Programa d'actes de la setmana medieval de Bagà]. Bagà: Ajuntament de Bagà: Associació de Comerciants de Bagà, any 1996. Associació Medieval de Bagà, dels anys: 1998.
196. - SOLER AMIGÓ, JOAN. "3. Tribut de les cent donzelles". *Enciclopèdia de la Fantasia Popular Catalana*. Barcelona: Barcanova, 1998. ISBN 84-489-0012-X. p. 227-228.
197. - SOLER AMIGÓ, JOAN. "En Galceran de Pinós i el rescat de les cent donzelles: la versió llegendària de la conquesta del regne d'Almeria". *Llegendes de la història de Catalunya: I. Els primers Comtes*. Sant Vicenç de Castellet: Farell, 2004. (Col·lecció popular: llegendes; 16). ISBN 84-95695-40-5. p. 85-91.
198. - SORRIBAS ROIG, Sebastià. *En temps de Ramon Berenguer IV*. Barcelona: Barcanova, 1989. (Visions d'història de Catalunya). ISBN 84-7533-495-4. p. 39-40.
199. - STANDEN, Edith Appleton. "Scenes from the story of Galcerán de Pinós". *European post-medieval tapestries and related hangings in the Metropolitan Museum of Art*. Vol. II. New York: Metropolitan Museum of Art, 1985. p. 814-820.
200. - TARAFÀ, Francesc. *Crònica de cavallers catalans*. Barcelona: 1546-1550. (Edició a cura de A. d'Armengol i de Pereyra). Barcelona: Associación de Bibliófilos de Barcelona, 1952. p. 24-25.
201. - TINTÓ SALA, Margarita. *El retaule gòtic de Sant Esteve de Granollers*. (Granollers: Gómez Boj) 1990. ISBN 84-404-7231-5. p. 47-51.
202. - TOMIC, Pere. *Histories e conquestas de Cathalunya*. (Barcelona: Johan Rosembach Alamany 1495).
203. - TOMIC, Pere. *Conquestas e histories dels reys d'Aragó e comtes de Barcelona novement estampats*. (Barcelona: Johan Rosembach Alamany,1519).
204. - TOMIC, Pere. *Historias e conquestas dels excellentíssims e catholicos reys de Aragó e de lurs antecessors los comtes de Barcelona: compilades per lo honorable històrich mossen Pere Tomich, cavaller: les quals trame el Reverendíssim senyor Dalmau de Mur archabisbe de Saragossa: affegida la historia del excellentíssim e catholich rey de Hespunya don Ferrando*. (Carles Amorós, 1534).µ (2a edició) (Barcelona: Estampa la Renaixensa, 1886).µ (Edició facsímil de la 1a edició). València: Anubar, 1970.µ (Edició facsímil de la 2a edició) Bagà: Ajuntament de Bagà, 1990. ISBN 84-87200-50-8.
205. - TORRAS, Cesar August. *Pirineu català: guia, itinerari: Bergadà, valls altes del llobregat*. Barcelona: L'Avenç, 1905. p.25.
206. - TORROJA MIRET, Antoni. "Algunas consideraciones en torno de -El Rescat-". *Vilaseca 1152-1965*. [Programa d'actes de la inauguració del monument "Rescat de Sant Esteve"]. Vilaseca de Solcina: Ayuntamiento de Vilaseca de Solcina, 1965. p.[12-16].
207. - TOUS VALLVÈ, Jordi. "El Rescat de Sant Esteve". *Recull de llegendes del Camp de Tarragona*. Tarragona: El Mèdol, 1989. (L'agulla; 1). ISBN 84-86542-11-1. p. 87-92.
208. - TURELL, Gabriel. *Recort*. Barcelona, 1476. (Edició a cura d'Enric Bagué). Barcelona: Barcino 1950. (Els nostres clàssics). p. 222.
209. - "Una llegenda agermana Vila-seca i Bagà". *Nou Diari*. (15-01-1993). p. 6.

210. - UREÑA LLITJÓS, Josep. “Representació del Rescat de les Cent Donzelles”. *El Vilatà*. Núm. 82 (agost-setembre 1990). Gironella: Associació Cultural el Vilatà del Berguedà. p. 36.
211. - UREÑA LLITJÓS, Josep. “El Rescat de les Cent Donzelles recupera tradició”. *Regió 7* (08-02-1992). Manresa: Edicions Intercomarcals. p. 12.
212. - UREÑA LLITJÓS, Josep. “Bagà promou el Rescat de les Cent Donzelles”. *El Vilatà*. (març 1992). Gironella: Associació Cultural el Vilatà del Berguedà.
213. - UREÑA LLITJÓS, Josep. *El teatre a Bagà: des de principis de segle*. Bagà: Grup de Teatre la Faia, 1997. ISBN 84-605-6805-97. p. 78-82.
214. - UREÑA LLITJÓS, Josep. “El Rescat de les Cent Donzelles”. *Elisard Sala a Bagà: la inspiració d'un paisatge*. Berga: Centre d'Estudis Musicals del Berguedà l'Espill, 2000. ISBN 84-8998-830-7. p. 259-341.
215. - VIDAL ALCOVER, Jaume. “La llegenda d'en Galceran de Pinós i el rescat de les cent donzelles”. *Recull de llegendes*. Barcelona: Dopesa, 1978. (Conèixer Catalunya; 10). ISBN 84-7235-365-6. p. 49-59.
216. - VIDAL ALCOVER, Jaume. *Antologia de contes, rondalles, llegendes, exemples i facècies*. Barcelona: Diafora, 1981.
217. - VIDAL, J. “Dos municipis que estan units per la llegenda”. *Diari de Tarragona*. (16-01-1993). Tarragona: Diari de Tarragona.
218. - VILA BOIXADER, Ramon. *El Berguedà: esqueixos d'un passat*. Matarò: Memòria Editorial, 1991. p. 21.
219. - “Vilaseca: reposición del monolito conmemorativo del Rescat de Sant Esteve”. *La Vanguardia Española*. (29-08-1965). Barcelona: La Vanguardia Española.
220. - VILARDAGA CAÑELLAS, Jacint. “Conquista de Almería. Galcerán de Pinós, señor de Bagà, prisionero de los árabes. Pedro de Pinós procura el rescate de su hijo. Tributo de la cien doncellas”. *Historia de Berga y breves noticias de su comarca*. (Barcelona: Luis Tasso, 1890). p. 137-148.
221. - VILADARGA PUJOL, José M. “El tributo de las cien doncellas”. *San Jorge*. Núm. 13 (abril 1954). Barcelona: Diputación de Barcelona,
222. - VILARDAGA PUJOL, José M. “El tributo de las cien doncellas” *Leyendas medievales de Cataluña*. Barcelona: Diputación Provincial de Barcelona, [1955]. p.15-28.
223. - VILARDAGA PUJOL, José M. “El tributo de las cien doncellas”. *Bagà*. Bagà: Centro Cultural recreativo Baganés, [1963]. p. 12-20.
224. - VILLAR DE SERCHS, Anicet. *Terra i ànima: impressions sobre paisatge, art, fets històrics, costums i tradicions catalanes*. Barcelona: Miquel A. Salvatella, 1980. ISBN 84-7210-106-1. p. 109.
225. - VIVES MIRET, Josep. *Les llegendes de Santes Creus*. 1965. p. 57-61.
226. - ZURITA, Jerónimo. “Milagro en el rescate de don Galcerán de Pinós”. *Anales de la Corona de Aragón*. Volum 2. 1562.μ (Edició a ura d'Antonio Ubeto Arteta; M. Desamparados Pérez Soler). València: [s.n.], 1967-1968 (Anubar).